

Vergaderjaar 2015–2016

34 536

EU-voorstel: Voorstel voor een richtlijn betreffende de voorwaarden voor toegang en verblijf van onderdanen van derde landen met het oog op een hooggekwalificeerde baan (blauwe kaart) COM(2016)378¹

A

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 13 september 2016

De vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid² heeft kennisgenomen van het EU-voorstel voor een richtlijn over de voorwaarden voor binnenkomst en verblijf van hoogopgeleide werknemers uit derde landen³ en het BNC-fiche met het standpunt van de Nederlandse regering⁴. Zowel de leden van de fracties van **CDA** en **D66**, als de leden van de **SP**-fractie, hebben naar aanleiding hiervan nog enige vragen en opmerkingen die zijn opgenomen in de brief die de commissie op 20 juli 2016 naar de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft gestuurd.

De Minister heeft op 12 september 2016 gereageerd.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Van Dooren

¹ Zie dossier E160021 op www.europapoot.nl

² Samenstelling: Nagel (50PLUS), Elzinga (SP), Ten Hoeve (OSF), Ester (CU), (vicevoorzitter), De Grave (VVD), Hoekstra (CDA), Postema (PvdA), Sent (PvdA), Kok (PVV), Kops (PVV), Dercksen (PVV), Don (SP), Bruijn (VVD), Van Kesteren (CDA), Krikke (VVD), Lintmeijer (GL), Meijer (SP), Nooren (PvdA), Oomen-Ruijten (CDA), Prast (D66), Rinnooy Kan (D66), (voorzitter), Rombouts (CDA), Schalk (SGP), Schnabel (D66), Teunissen (PvdD), Van de Ven (VVD), Vreeman (PvdA).

³ COM(2016)378, d.d. 7 juni 2016.

⁴ Kamerstukken II 2015/16, 22 112, nr. 2155.

BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Den Haag, 20 juli 2016

De vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) heeft met belangstelling kennisgenomen van het EU-voorstel voor een richtlijn over de voorwaarden voor binnenkomst en verblijf van hoogopgeleide werknemers uit derde landen⁵ en het BNC-fiche met het standpunt van de Nederlandse regering⁶. Zowel de leden van de fracties van **CDA** en **D66**, als de leden van de **SP**-fractie, hebben naar aanleiding hiervan nog enige vragen en opmerkingen.

De leden van de fracties van **CDA** en **D66** constateren naar aanleiding van het BNC-fiche dat het kabinet ten aanzien van de voorziene nieuwe richtlijn voor de *blue card* hecht aan het behoud van de eigen nationale bevoegdheid en de eigen kennismigrantenregeling. Kunt u verduidelijken in hoeverre dat nog mogelijk is, nu de richtlijn zelf gericht is op het laten ontstaan van één regeling voor de EU?

Indien een eigen nationale regeling toch mogelijk blijft, betekent dit dan ook dat de Nederlandse regering strengere eisen kan stellen dan in de nieuwe blauwkaartregeling is voorzien? Als dat het geval is, betekent dit dan dat Nederland de mogelijkheid heeft de al in andere landen van de EU toegelaten *blue card*-houders verblijf en vestiging in ons land te ontzeggen? En omgekeerd, in het geval dat de Nederlandse regering, zoals kennelijk de intentie is, flexibeler zou willen zijn ten aanzien van toelating en verblijf, blijft voor de andere EU-landen dan de mogelijkheid bestaan om een in Nederland toegelaten werknemer uit een derde land toelating en verblijf te weigeren, omdat men niet over de vereiste Europese blauwe kaart beschikt? Anders gezegd, zou een flexibelere houding van Nederland de betrokken werknemer beroven van de mogelijkheid tot intra-Europese mobiliteit, terwijl bij een eventuele strengere regeling van Nederland tegelijkertijd niet de mogelijkheid bestaat een *blue card*-houder die vanuit een ander EU-land naar Nederland komt, toegang en verblijf te weigeren?

Kunt u nu al aangeven wat de consequenties van de Brexit zullen zijn voor de nieuwe blauwkaartregeling, zowel waar het nu in het Verenigd Koninkrijk werkende mensen van buiten de EU betreft als waar het in de EU werkende mensen uit het Verenigd Koninkrijk betreft? Bij uittreding van het Verenigd Koninkrijk uit de EU zijn zij immers ook werknemers uit «derde landen» geworden. Voor hoeveel uit het Verenigd Koninkrijk afkomstige hoogopgeleide werknemers in Nederland zal een *blue card* nodig worden?

De leden van de **SP**-fractie wijzen erop dat een belangrijk doel van de invoering van de *blue card* in 2009 was, het aantrekken van kennismigranten naar de EU en het voorkomen dat ze naar andere landen, zoals de VS en Canada, gaan. De Commissie heeft in haar mededeling van 6 april 2016⁷ geconstateerd dat de richtlijn in de praktijk niet succesvol is en daarom herzien moet worden. Kunt u uiteenzetten of de invoering van de *blue card* tot nu toe een positief effect heeft gehad op de kennisecono-

⁵ COM(2016)378, d.d. 7 juni 2016.

⁶ Kamerstukken II 2015/16, 22 112, nr. 2155.

⁷ Naar een hervorming van het gemeenschappelijk Europees asielstelsel en een verbetering van de legale mogelijkheden om naar Europa te komen (COM(2016)197).

mie? Zijn er nog andere maatregelen voorhanden ter bevordering van de kenniseconomie?

Ook vernemen deze fractieleden graag wat er wordt gedaan om *brain-drain* te voorkomen. Wat is de stand van zaken ten aanzien van de «ethische recruiteringscode», in het kader van de onderhavige richtlijn?

Volgens de leden van de SP-fractie staat de blauwekaartregeling in schril contrast met de migratiedeals van de EU, waarbij EU-ontwikkelingshulp afhankelijk wordt gemaakt van de bereidheid van Afrikaanse landen om arbeidsmigratie naar de EU te beperken. Met de herziening van de huidige Europese *blue card*-richtlijn wordt gepoogd door het verlichten van de toelatingsvoorwaarden voor de blauwe kaart en het versterken van de intra-Europese mobiliteit, meer kennismigranten aan te trekken. Acht u dit verschil in beleid voor enerzijds hoog- en anderzijds laagopgeleide migranten wenselijk? De leden van deze fractie krijgen hierop graag een nadere toelichting.

Kunt u een weergave geven van het krachtenveld ten aanzien van de posities van de lidstaten over het (mogelijk) opgeven van de bevoegdheid om nationale kennismigrantenregelingen te hanteren? En wat wordt er gedaan om ervoor te zorgen dat de lidstaten deze bevoegdheid kunnen behouden?

De leden van de commissie zien de antwoorden op bovenstaande vragen met belangstelling tegemoet.

De voorzitter van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Rinnooy Kan

BRIEF VAN DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 september 2016

Hierbij zend ik uw Kamer een reactie op de brief van 20 juli waarin de leden van de fracties van CDA, D66 en SP vragen hebben gesteld over het voorstel tot herziening van de richtlijn over de voorwaarden voor toegang en verblijf van kennismigranten in de Europese Unie (blue card).

De leden van de fracties van CDA en D66 stellen vragen over de mogelijkheid tot behoud van de eigen kennismigrantenregeling, welke consequenties de nieuwe blue card-richtlijn heeft voor het nationale toelatingsbeleid en de EU-mobiliteitsmogelijkheden en welke gevolgen de Brexit heeft voor de blue card.

Voorop staat dat het kabinet een uitnodigend beleid voert voor hooggequalificeerde migranten die een positieve bijdrage aan de Nederlandse economie leveren. Op dit moment wordt in Nederland de blue card weinig gebruikt omdat de voorwaarden van de nationale kennismigrantenregeling soepeler zijn. Met betrekking tot het behoud van de eigen kennismigrantenregeling stelt het kabinet zich op het standpunt dat er in de richtlijn niet meer of strengere voorwaarden aan kennismigranten en het bedrijfsleven mogen worden gesteld dan onder de huidige kennismigrantenregeling. Het kabinet wil de mogelijkheid behouden om soepeler beleid te voeren bij het aantrekken van kennismigranten indien de arbeidsmarktomstandigheden daartoe aanleiding geven. Mocht gedurende de onderhandelingen blijken dat de richtlijn wel strengere eisen stelt en dat dat leidt tot een minder flexibele en minder effectieve regeling, dan zal het kabinet zich er hard voor maken dat lidstaten hun nationale regelingen voor kennismigranten kunnen handhaven.

Wat betreft de intra-EU mobiliteit van blue card-houders die langer dan drie maanden in andere lidstaten willen verblijven en werken, blijft de regel -ook in het nieuwe voorstel- dat deze houder opnieuw een blue card in die betreffende lidstaat aanvraagt. Die lidstaat beoordeelt een dergelijke aanvraag op basis van de voorwaarden zoals die in de blue card-richtlijn staan beschreven.

Indien naast de blue card het bestaan van een nationale regeling mogelijk is, kan Nederland, en kunnen andere lidstaten, eigen eisen stellen aan de toelating en het verblijf van kennismigranten onder de betreffende nationale regeling. Aan de nationale kennismigrantenregeling zijn als zodanig geen rechten verbonden met betrekking tot mobiliteit in de EU, omdat dat alleen via regelgeving van de Unie geregeld kan worden. Kennismigranten met een nationale kennismigrantenvergunning kunnen overigens wel vrij reizen in de EU gedurende 90 dagen binnen een periode van 180 dagen. De kennismigrantenregeling geeft echter geen recht om in andere lidstaten te werken en/of om zich elders in de EU vrij te vestigen.

Met betrekking tot de vraag van de leden van de fracties van CDA en D66 over de consequenties van de Brexit op het voorstel kan gezegd worden dat het Verenigd Koninkrijk niet deelneemt aan de huidige blue card-richtlijn en het daar dus geen invloed op heeft. Wat verder de consequenties van de Brexit zijn voor arbeidsmobiliteit in de EU en de blue card is moeilijk te voorspellen. Dat is sterk afhankelijk van de uiteindelijke regeling die door de Unie met het Verenigd Koninkrijk wordt afgesproken over uittreding.

De leden van de SP-fractie vragen of de blue card een positief effect heeft gehad op de kenniseconomie. Zoals hiervoor reeds is aangegeven, is van de blue card in Nederland niet veel gebruik gemaakt.⁸ Dit heeft te maken met de gunstigere toelatingsvoorwaarden die de nationale kennismigrantenregeling kent. Gezien de nog steeds stijgende aantallen van de afgifte van verblijfsvergunningen voor kennismigranten kan geconcludeerd worden dat deze regeling in een behoefte van werkgevers voorziet.⁹

Andere maatregelen ter bevordering van de Nederlandse kenniseconomie zijn in de reactie op het SER-advies Arbeidsmigratie¹⁰ aangekondigd. Het kabinet ontwikkelt een regeling die het internationale bedrijfsleven in Nederland faciliteert in het onderhouden van internationale handelscontacten. Ook wil het kabinet hybride ondernemerschap stimuleren en kennismigranten en studenten de mogelijkheid bieden naast hun baan of studie een onderneming te starten. Daarnaast biedt de start-up regeling sinds 1 januari 2015 de mogelijkheid aan personen van buiten de EU om een innovatieve onderneming in Nederland te starten. En per 1 maart 2016 is de regeling zoekjaar hoogopgeleiden vereenvoudigd waarmee afgestudeerden, gepromoveerden en wetenschappelijk onderzoekers de mogelijkheid krijgen in Nederland te verblijven en te werken en tegelijkertijd naar een baan op niveau kunnen zoeken.

De leden van de SP-fractie vragen naar maatregelen tegen braindrain en naar de ethische recruiteringscode in het kader van de richtlijn. Het ethisch wervingsbeleid houdt in dat lidstaten zich dienen te onthouden van actieve werving van werknemers in de gezondheidssector in ontwikkelingslanden waar een tekort is aan arbeidskrachten. De Europese federatie voor vakbonden in de publieke sector (EPSU) en het Europese werkgeversverband in de ziekenhuizen en de gezondheidszorg (HOSPEEM) hebben in april 2008 reeds een gedragscode voor de ziekenhuizen vastgesteld. Sociale partners in Nederland hebben zich gecommitteerd aan deze code. Zorgwerkgevers hebben een keurmerk voor Nederlandse bemiddelingsbureaus helpen ontwikkelen waarin de belangen van buitenlandse werknemers ook opgenomen zijn. In Nederland werven zorginstellingen vrijwel geen zorgpersoneel uit armen landen. Nederland leidt zelf voldoende personeel op en bij eventuele tekorten kan er gebruik worden gemaakt van het arbeidsaanbod uit andere EU-landen.

Kennismigratie leidt overigens niet per definitie tot een brain drain. Door te investeren in de uitwisseling van kennis en vaardigheden en het bevorderen van ondernemerschap, waar in landen van herkomst gebruik van kan worden gemaakt, kan zelfs een «brain gain» worden bewerkstelligd.

De leden van de fractie van de SP wijzen voorts op een mogelijk gespannen verhouding tussen de migratiedeals van de EU met de Afrikaanse landen ter beperking van de arbeidsmigratie en het aantrekken van meer kennismigranten. Met het voorstel van de blue card-richtlijn beoogt de Europese Commissie de EU aantrekkelijker te maken voor kennismigranten. De door de Commissie voorgestelde migratiecompacten (veelomvattende partnerschappen) met een aantal belangrijke herkomst- en transitlanden in Afrika zijn er mede op gericht om werkgelegenheid en economische perspectieven in deze landen te bevorderen, zodat mensen minder noodzaak

⁸ 2011: <10, 2012: <10, 2013: <10, 2014: 20, 2015: 40. Bron: IND.

⁹ 6.460 vergunning voor kennismigranten in 2011, 8.350 in 2013 en 9.640 in 2015. Bron: IND.

¹⁰ Brief van 15 juni 2015 van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid «Kabinetreactie SER-advies arbeidsmigratie TK».

voelen om te migreren en zij een toekomst voor zichzelf en hun kinderen kunnen opbouwen in eigen land of regio. Het is aan de lidstaten van de EU om te bepalen op welke wijze zij hier invulling aan willen geven en in hoeverre zij hun arbeidsmarkt open willen stellen voor lager geschoolde arbeid uit Afrika. Het voorstel tot herziening van de huidige blue card-richtlijn, dat zich op kennismigranten richt, staat dan ook niet op gespannen voet met het voorstel van de migratiecompacten. Overigens kan worden opgemerkt dat de meeste blue card-houders momenteel uit OESO-landen (zoals de VS) en uit opkomende economieën (met name India, China en Rusland) komen.

In antwoord op de vraag over het krachtenveld kan meegedeeld worden dat de eerste besprekingen van het nieuwe voorstel op ambtelijk niveau laten zien dat veel lidstaten nog twijfelen over het nut van het afschaffen van de mogelijkheid van nationale regelingen voor kennismigranten. Veel lidstaten hebben aangegeven hun nationale regeling te willen behouden. In dit stadium van de onderhandelingen kan nog niet worden ingeschat of het voorstel op dit punt gehandhaafd blijft. Zoals gezegd, zet het kabinet zich er voor in de soepele voorwaarden van de nationale kennismigrantenregeling binnen de blue card-richtlijn te handhaven. Wanneer dat niet haalbaar blijkt te zijn, zal het kabinet pleiten voor handhaving van nationale kennismigrantenregelingen naast de blue card-richtlijn.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
L.F. Asscher